#ChildrenNeedAnswers

Συστάσεις από τη Στρογγυλή Τράπεζα

«Παιδική Προστασία & Ευρωπαϊκές Χρηματοδοτήσεις για μετακινούμενους πληθυσμούς στην Ελλάδα: Απολογισμός και προοπτικές για το μέλλον»

Αθήνα, 16 Μαΐου 2019, Γραφείο Αντιπροσωπείας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου

Στις 16 Μαΐου 2019, με αφορμή τη διοργάνωση Στρογγυλής Τράπεζας με θέμα

ειδικοί στον τομέα της παιδικής προστασίας, καθώς και ενδιαφερόμενοι φορείς[1] για ζητήματα μετανάστευσης συναντήθηκαν για να συζητήσουν για το σύστημα υποδοχής και τις προοπτικές ένταξης για παιδιά πρόσφυγες και μετανάστες στην Ελλάδα υπό το πρίσμα της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης. Μεταξύ των συμμετεχόντων παρευρέθηκαν εκπρόσωποι ελληνικών αρχών και ευρωπαϊκών θεσμών, ευρωπαϊκοί και εθνικοί φορείς της Κοινωνίας των Πολιτών και εκπρόσωποι διεθνών οργανισμών. Η συζήτηση επικεντρώθηκε στις σχετικές με την παιδική προστασία προκλήσεις που αντιμετώπισε η Ελλάδα αμέσως μετά την αποκαλούμενη «προσφυγική κρίση» του 2015, η οποία αποκάλυψε χρόνιες ανεπάρκειες των συστημάτων υποδοχής, ασύλου και παιδικής προστασίας της χώρας.

Εισαγωγή και σημαντικά σημεία της συζήτησης

Τα παιδιά σε μετανάστευση συγκαταλέγονται μεταξύ των πιο ευάλωτων πληθυσμών. Χρειάζονται ένα ασφαλές και σταθερό περιβάλλον, πρόσβαση στην εκπαίδευση[2] και σε υπηρεσίες σχεδιασμένες για παιδιά, τα οποία στην περίπτωση της Ελλάδας δεν είναι πάντα εύκολα προσβάσιμα. Από το σύνολο των 79,500[3] προσφύγων και μεταναστών που εκτιμάται αυτή τη στιγμή πως παραμείνει στην Ελλάδα μετά από τις αφίξεις του 2015, τα παιδιά αριθμούν

[1] Ευρωπαϊκή Επιτροπή (DG HOME), Πρεσβεία της Φινλανδίας, Υπουργείο Εργασίας, Υπουργείο Μεταναστευτικής Πολιτικής, Υπουργείο Οικονομίας και Ανάπτυξης (Ελληνική Δημοκρατία), Ινστιτούτο Υγείας του Παιδιού, UNICEF, Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, Διεθνής Οργανισμός Μετανάστευσης (ΔΟΜ), Βοηθός Συνήγορος του Πολίτη από τον Κύκλο Δικαιωμάτων του Παιδιού του Συνηγόρου του Πολίτη, ActionAid, Danish Refugee Council, Defence for Children International (DCI), Ελληνικό Συμβούλιο για τους Πρόσφυγες, The Home Project, Human Rights360, International Rescue Committee (IRC), Μετάδραση, Δίκτυο για τα Δικαιώματα του Παιδιού, Praksis, SolidarityNow, Terre des hommes Europe, Terre des hommes Hellas.

[2] Integrating refugee and migrant children into the educational system in Greece, ESPN Flash Report

σε 28,500[4]. Ανάμεσά τους, έχει καταγραφεί ένας αυξανόμενος αριθμός ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών που υπολογίζεται στις 3,900[5]. Τα παιδιά αυτά εκτίθενται σε αυξημένο κίνδυνο βίας, κακοποίησης και εκμετάλλευσης και χρειάζονται κατάλληλες υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένων των επαρκών διαδικασιών ταυτοποίησης, καταγραφής και διαπίστωσης της ανηλικότητάς τους, επιτροπείας και νομικής εκπροσώπησης, ποιοτικής στέγασης και φροντίδας τους.

Από το 2015 η Ελλάδα έχει λάβει γενναιόδωρη χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή[6] για την αποτελεσματική διαχείριση των μικτών μεταναστευτικών ροών. Ωστόσο, τέσσερα χρόνια μετά, οι ελλείψεις επιμένουν. Το ταξίδι των παιδιών προς την ασφάλεια εμποδίζεται ήδη κατά την άφιξή τους, καθώς πολλά από αυτά ενδέχεται να μην καταγραφούν ή να λάβουν ανεπαρκείς υπηρεσίες πρώτης υποδοχής, ταυτοποίησης και καταγραφής, παραμένοντας για παρατεταμένα χρονικά διαστήματα σε Κέντρα Υποδοχής και Ταυτοποίησης (ΚΥΤ). Ο τρόπος με τον οποίο παρέχονται οι υπηρεσίες και ακολουθούνται οι διαδικασίες, συχνά παραβιάζει το δικαίωμα των παιδιών σε κατάλληλη ταυτοποίηση και καταγραφή. Πιο συγκεκριμένα, τα βέλτιστα συμφέροντα των παιδιών δεν ικανοποιούνται επαρκώς κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας διαπίστωσης της ανηλικότητας, η παροχή πληροφοριών δε γίνεται με γνώμονα το πολιτισμικό υπόβαθρο και την ηλικία των παιδιών, ενώ το ίδιο συμβαίνει και με τη νομική εκπροσώπηση.

Ο διορισμός επιτρόπου, ενέργεια που θα έπρεπε να λαμβάνει χώρα κατά τις διαδικασίες πρώτης υποδοχής και ταυτοποίησης, δε γίνεται έγκαιρα. Μέχρι και σήμερα, η διαδικασία αυτή αναμένεται να λειτουργήσει από τον κρατικό μηχανισμό παιδικής προστασίας και το συγκεκριμένο κενό καλύπτεται από ΜΚΟ.[7]

Ανά περιπτώσεις, οι διαδικασίες διαπίστωσης της ανηλικότητας δεν ακολουθούν τις κατάλληλες κατευθυντήριες

σε ΚΥΤ, κάτω από ακατάλληλες συνθήκες, δίχως τις υπηρεσίες παιδικής προστασίας που έχουν ανάγκη.

Η παροχή στέγασης[9] για ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά παρουσιάζει, επίσης, προκλήσεις. 1,065[10] παιδιά διαβιούν σε άτυπες/επισφαλείς συνθήκες στέγασης, όπως σε διαμερίσματα με άλλους, καταλήψεις, καθώς και σε καθεστώς αστεγίας, ενώ συχνά αλλάζουν τόπο διαμονής λόγω της σοβαρής έλλειψης ποιοτικών υπηρεσιών επιμέλειας, κατάλληλων για την ηλικία τους και σύμφωνων με τα βέλτιστα συμφέροντά τους. Το 2016, προκειμένου να καλυφθούν οι ανάγκες ενός μεγάλου αριθμού ασυνόδευτων και χωρισμένων παιδιών στη χώρα, εφαρμόστηκαν λύσεις έκτακτης ανάγκης (όπως οι «ασφαλείς ζώνες» και αργότερα τα ξενοδοχεία για ασυνόδευτα και χωρισμένα παιδιά), οι οποίες στόχευαν στην παροχή προσωρινής -μέχρι τρεις μήνες

[redacted]

Επιπλέον, οι διαδικασίες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ενδέχεται να είναι περίπλοκες και ασαφείς οδηγώντας σε έλλειψη διαφάνειας και λογοδοσίας, ειδικά σε ό,τι σχετίζεται με την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης[12]. Προετοιμάζοντας το επερχόμενο Πολυετές Δημοσιονομικό Πλαίσιο για την περίοδο 2021-2027, είναι συνεπώς απαραίτητο η πρόβλεψη για τα δύο βασικά χρηματοδοτικά εργαλεία για το άσυλο, τη

να προτεραιοποιήσει τη χαρτογράφηση όλων των διαθέσιμων χρηματοδοτικών πόρων για την προστασία των παιδιών που μετακινούνται και να βελτιώσει τη διαχείρισή τους. Παράλληλα, θα πρέπει να αντισταθεί στην αξιοποίηση της χρηματοδότησης έκτακτης ανάγκης και στην υλοποίηση βραχυπρόθεσμων προγραμμάτων. Αντ' αυτής, θα πρέπει να εξασφαλίσει την έγκαιρη και ανεμπόδιστη χρηματοδότηση οργανώσεων και εργαζομένων, αυξάνοντας, παράλληλα, τις θέσεις στέγασης και βελτιώνοντας τις συνθήκες διαβίωσης, ώστε να εξασφαλιστεί η κοινωνική ενσωμάτωση και η ασφάλεια των παιδιών,

να βελτιώσει την επικοινωνία και τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών, όπου είναι απαραίτητο, συμπεριλαμβανομένης της Κοινωνίας των Πολιτών,

να προσφέρει ουσιαστική πρόσβαση στη νομική βοήθεια για όλα τα παιδιά και να αυξήσει τη δυναμικότητα της Εθνικής Μονάδας Δουβλίνου της Ελληνικής Υπηρεσίας Ασύλου για την ταχύτερη διεκπεραίωση των οικογενειακών επανενώσεων,

να εφαρμόσει τη νέα νομοθεσία για την αναδοχή και την επιτροπεία το συντομότερο δυνατό. Για να λειτουργήσουν αυτές οι λύσεις, θα πρέπει να χαλαρώσουν τα ηλικιακά κριτήρια των αναδόχων γονέων,

να επισπεύσει την εφαρμογή των σχημάτων εναλλακτικής στέγασης, όπως της Υποστηριζόμενης Αυτόνομης Διαβίωσης, και να σταματήσει σταδιακά η στέγαση σε εγγενώς προσωρινές και -συνεπώς- μη βιώσιμες εγκαταστάσεις, όπως τα ξενοδοχεία. Μέρη όπως οι «ασφαλείς ζώνες» θα πρέπει να χρησιμοποιούνται μόνο σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και για περιορισμένο χρονικό διάστημα,

να παρέχει υπηρεσίες για την προστασία και υποστήριξη των ασυνόδευτων παιδιών που ζουν στο δρόμο. Τα άστεγα ασυνόδευτα παιδιά θα πρέπει να βρίσκονται σε απόλυτη προτεραιότητα στο Μηχανισμό Παραπομπών του Εθνικού Κέντρου Κοινωνικής Αλληλεγγύης προσφέροντάς τους ασφαλές καταφύγιο,

να τερματίσει την «προστατευτική φύλαξη» στα αστυνομικά κελιά και να εξασφαλίσει αποτελεσματική παιδική προστασία,

να αναπτύξει τις ικανότητες και να ενισχύσει την εξειδίκευση των οργανώσεων και των επαγγελματιών που εμπλέκονται στην παιδική προστασία, με την παράλληλη αύξηση των δημοσίων υπαλλήλων που εμπλέκονται στο σύστημα υποδοχής και ασύλου,

να επισπεύσει τις προσπάθειες απομάκρυνσης όλων των παιδιών και των οικογενειών τους από υπερπληθείς εγκαταστάσεις σε κατάλληλη και ασφαλή στέγαση,

να ενισχύσει την ένταξη των παιδιών στο εκπαιδευτικό σύστημα, και συγκεκριμένα των παιδιών άνω των 15. Να θεσπίσει συγκεκριμένες ρυθμίσεις για την εισαγωγή τους στα τακτικά σχολικά τμήματα, όπως και θεσμικό πλαίσιο σύνδεσης των δραστηριοτήτων τυπικής και μη τυπικής εκπαίδευσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει να ενθαρρύνει και να υποστηρίξει την Ελλάδα στην εφαρμογή όλων των ως άνω συστάσεων και επιπρόσθετα:

- να διαμορφώσει βελτιωμένες και περισσότερο διαφανείς διαδικασίες χρηματοδότησης, ώστε τα κράτη -μέλη να μπορούν να κατανέμουν τη χρηματοδότηση σε τοπικούς φορείς υλοποίησης και οργανώσεις της Κοινωνίας των Πολιτών με τον καλύτερο δυνατό τρόπο και για όλες τις καθορισμένες προτεραιότητες,
- να βελτιώσει τους μηχανισμούς εποπτείας και λογοδοσίας για την ευρωπαϊκή χρηματοδότηση του ασύλου, της μετανάστευσης και της ένταξης,
- να ωθήσει τα κράτη-μέλη να εφαρμόσουν ταχύτερες και πιο ευέλικτες διαδικασίες οικογενειακής επανένωσης σε συμφωνία με τις σχετικές Ευρωπαϊκές Οδηγίες και τον Κανονισμό του Δουβλίνου, έχοντας ως τα βέλτιστα συμφέροντα των παιδιών ως κατευθυντήρια αρχή σε όλη τη διάρκεια της διαδικασίας.

Τα κράτη-μέλη της ΕΕ πρέπει:

- να εξετάζουν τα αιτήματα οικογενειακής επανένωσης έχοντας τα βέλτιστα συμφέροντα των παιδιών ως κατευθυντήρια αρχή,
- να προχωρήσουν στη σύναψη διμερών συμφωνιών με άλλα κράτη- μέλη ακολουθώντας το παράδειγμα της τροποποίησης του Λόρδου Dubs στο Ηνωμένο Βασίλειο για να αυξήσει τις θέσεις μετεγκατάστασης για παιδιά πρόσφυγες.

Το Συνέδριο «

συνδιοργαγώθηκε από τις κάτωθι οργανώσεις – μέλη του Ελληνικής Ομάδας Συνηγορίας για ΜΚΟ (NGO Advocacy Working Group): ActionAid, Danish Refugee Council, Defence for Children International, Ελληνικ Λ r δι ز ια γ υ Λ ρο θυι R